

**การติดตามตรวจสอบเฝ้าระวังการปนเปื้อนมลพิษในบริเวณและโดยรอบเหมืองแร่ทองคำ
ของบริษัท ฟุ่งคำ จำกัด ตำบลเขาหลวง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย**

ส่วนน้ำเสียอุตสาหกรรม กองจัดการคุณภาพน้ำ

เมื่อปี พ.ศ. 2564 จังหวัดเลยมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อตรวจสอบวิเคราะห์คุณภาพน้ำในบริเวณโดยรอบเหมืองแร่ทองคำของบริษัท ฟุ่งคำ จำกัด เพื่อเฝ้าระวังมลพิษที่พบในสิ่งแวดล้อมของบริษัท ฟุ่งคำ จำกัด โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเลย เป็นประธาน อุตสาหกรรมจังหวัดเลยเป็นเลขานุการคณะทำงานฯ และมีผู้แทนกรมควบคุมมลพิษในคณะทำงานฯ ชุดดังกล่าว ซึ่งบริษัท ฟุ่งคำ จำกัด ต้องหยุดการทำเหมืองแร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เนื่องจากปัญหาข้อพิพาทกับชุมชนโดยรอบเหมืองแร่ทองคำของบริษัท ฟุ่งคำ จำกัด กรณีผลกระทบด้านกายภาพ สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม จนถึงปัจจุบันบริษัท ฟุ่งคำ จำกัด ถูกฟ้องล้มละลาย อยู่ในระหว่างการพิทักษ์ทรัพย์ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย

กองจัดการคุณภาพน้ำ และสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 9 (อุดรธานี) ได้ลงพื้นที่เก็บตัวอย่างน้ำและตะกอนดิน ในบริเวณและโดยรอบเหมืองแร่ทองคำของบริษัท ฟุ่งคำ จำกัด ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2566 จำนวนรวมทั้งสิ้น 25 จุด ประกอบด้วย น้ำผิวดิน จำนวน 10 จุด น้ำใต้ดิน จำนวน 5 จุด น้ำทิ้งในบ่อกักเก็บกากแร่ จำนวน 3 จุด และตะกอนดิน จำนวน 7 จุด ดังแสดงในรูปที่ 1 โดยผลการติดตามตรวจสอบสรุปได้ดังนี้

1. คุณภาพน้ำผิวดินในลำห้วยเหล็ก ลำห้วยผุก และลำน้ำฮวย จำนวน 10 จุด โดยเทียบกับค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2537) เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ซึ่งสรุปดังนี้

- ลำห้วยเหล็ก พบค่าแมงกานีส (Mn) สารหนู (As) และแคดเมียม (Cd) ไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ
- ลำห้วยผุก จุด TK 9 พบค่าแมงกานีส (Mn) ไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ
- ลำน้ำฮวย คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานฯ

2. คุณภาพตะกอนดิน จำนวน 7 จุด เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานคุณภาพตะกอนดินในแหล่งน้ำผิวดินตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพตะกอนดินในแหล่งน้ำผิวดิน พ.ศ. 2565 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 140 ตอนพิเศษ 3 ง ประกาศ ณ วันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2566 โดยค่าที่ใช้เปรียบเทียบ คือ มาตรฐานคุณภาพตะกอนดินในแหล่งน้ำผิวดินเพื่อปกป้องสัตว์หน้าดิน และระดับที่ไม่ปลอดภัยต่อสัตว์หน้าดิน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1) ลำห้วยเหล็ก จุด TK 23 TK 1/1 และ TK 1 พบสารหนู (As) เกินค่ามาตรฐานระดับที่ไม่ปลอดภัยต่อสัตว์หน้าดิน ซึ่งเป็นจุดที่น้ำไหลผ่านบริเวณใกล้เคียงบ่อกักเก็บกากแร่ และทองแดง (Cu) ตะกั่ว (Pb) และแคดเมียม (Cd) สูงกว่ามาตรฐานฯ เพื่อปกป้องสัตว์หน้าดิน

2) ลำห้วยผุก พบทองแดง (Cu) เกินค่ามาตรฐานฯ เพื่อปกป้องสัตว์หน้าดิน

3. คุณภาพน้ำบ่อสังเกตการณ์น้ำใต้ดินบริเวณโดยรอบพื้นที่เหมืองแร่ทองคำ จำนวน 5 จุด มีค่าโลหะหนักเกินค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 20 (พ.ศ. 2543) เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน โดยพบว่าค่าตะกั่วไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน 4 จุด คือ TK 30 TK 12 TK 16 และ TK 29 (2) ค่าแมงกานีสและสารหนูไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน 4 จุด คือ TK 14 TK 30 TK 12 และ TK 29

4. คุณภาพน้ำในบ่อกักเก็บกากแร่และบ่อรองรับน้ำในเหมืองบริเวณภายในพื้นที่เหมืองแร่ทองคำ จำนวน 3 จุด (TK 13 TK 15 TK 26) มีค่าเป็นไปตามมาตรฐานตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การกำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม และเขตประกอบการอุตสาหกรรม ลงวันที่ 6 มิถุนายน 2559

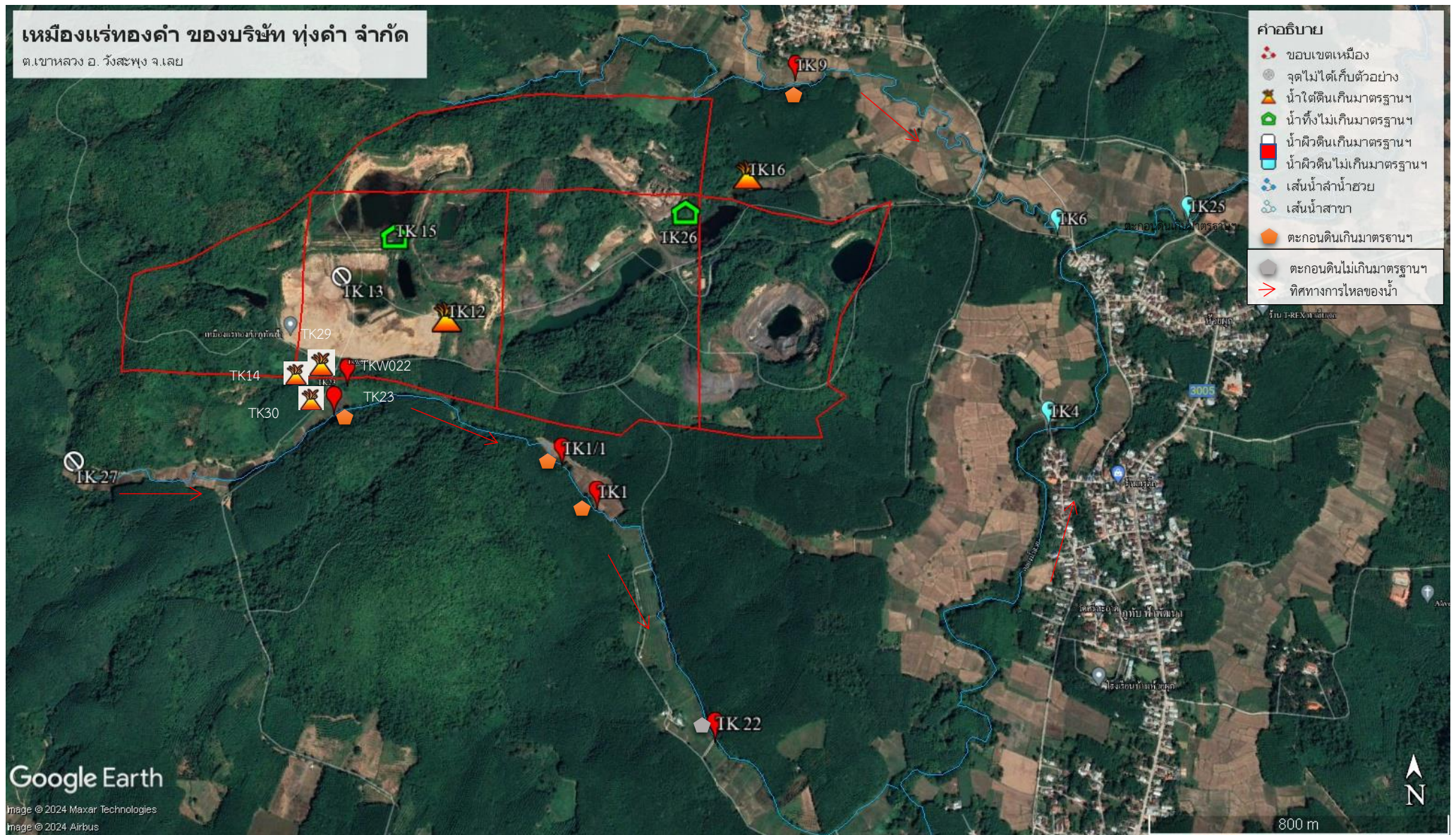
จากผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน และตะกอนดินในพื้นที่ พบว่า หลายจุดไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ ที่กำหนด ซึ่งกองจัดการคุณภาพน้ำ ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ต่อคณะกรรมการเก็บตัวอย่างน้ำ เพื่อตรวจสอบวิเคราะห์คุณภาพน้ำในบริเวณโดยรอบและในเหมืองแร่ทองคำบริษัท พุ่งคำ จำกัด ของจังหวัดเลย และมีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานต่อไป ดังนี้

1. ควรให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เร่งหาวิธีป้องกันเพื่อลดความเสี่ยง ในการกระจายของโลหะหนักในสิ่งแวดล้อม เนื่องจากอาจมีผลกระทบของโลหะหนักต่อสัตว์หน้าดินและสัตว์น้ำ ซึ่งควรมีการตรวจประเมินเพิ่มเติม อาทิ ความเข้มข้นโลหะหนักในตะกอนดิน รูปแบบของโลหะหนัก การทดสอบความเป็นพิษ และผลกระทบต่อโครงสร้างประชากรกลุ่มสัตว์หน้าดิน

2. ควรศึกษาค่าพื้นหลังของระดับตะกอนดินเพิ่มเติม (soil background level) เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการฟื้นฟูแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนจากโลหะหนักในพื้นที่ต่อไป

3. กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ควรพิจารณาตรวจสอบความแข็งแรงของบ่อกักเก็บกากแร่ โดยกำหนดแผนการตรวจสอบ และซ่อมแซม บำรุงรักษา บ่อกักเก็บกากแร่ให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ ตลอดจนพิจารณาแนวทางป้องกันการพังทลายของสันเขื่อน และหาวิธีป้องกันการรั่วซึมเพื่อลดความเสี่ยงการปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำใต้ดิน และภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้น เช่น กรณีฝนตกหนักต่อเนื่องหลายวันส่งผลให้ดินยุบตัว/ทรุดพังทลายของสันเขื่อน เป็นต้น

การดำเนินงานต่อไป กองจัดการคุณภาพน้ำและสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 9 (อุดรธานี) กรมควบคุมมลพิษ ได้กำหนดแผนการดำเนินการเก็บตัวอย่างน้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน น้ำทิ้ง และตะกอนดิน ในตำแหน่งเดิม จำนวน 2 ครั้งต่อปี เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณรอบเหมืองแร่ทองคำของบริษัท พุ่งคำ จำกัด ตำบลเขาหลวง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย และรายงานผลการติดตามตรวจสอบต่อคณะกรรมการเก็บตัวอย่างน้ำ เพื่อตรวจสอบวิเคราะห์คุณภาพน้ำในบริเวณโดยรอบ บริษัท พุ่งคำ จำกัด เพื่อทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

รูปที่ 1 บริเวณเหมืองแร่ทองคำของบริษัท หุ่นคำ จำกัด ตำบลเขาหลวง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย